

NYELVTÖRTÉNETI ADATOK

Nádasdy Tamás és Kanizsai Orsolya diktált levelei*

1. Nádasdy Tamás (1498–1562) nádor és felesége, Kanizsai Orsolya (1521–1571) a 16. századi Magyar Királyság legfontosabb személyei közé tartoztak, levelezésük fontos helyet foglal el a középmagyar misszilisananyagban. Missziliseik kifejezései, stílusjellemzői ismertek, azonban hangjelölési, helyesírási, nyelvjárási vonatkozásairól keveset tudunk (TERBE 2017: 85). Ennek oka az, hogy a levelezésből még alig közöltek betűhű átiratot, amely a hangjelölési és helyesírási sajátosságok megfigyelését lehetővé tenné (l. még SURÁNYI 2024).

A Középkori leveleink 1541-ig (HEGEDŰS–PAPP 1991) tartalmazza néhány misszilis kritikai kiadását, azonban csak a legkorábbiakat. A korábban megjelent, irodalmi és történeti igényű munkák pedig – például: KÁROLYI–SZALAY (1882), MÁLYUSZ (1923), ERDŐDY (1978), HARGITTAY (1981), VIDA (1988) – csupán körültekintéssel alkalmazhatók nyelvészeti kutatásokhoz, hiszen elsődlegesen nem erre a célra készítették őket.

Céлом ezért – készülő PhD-értekezésemhez kapcsolódva – a teljes Nádasdy–Kanizsai-levelezés betűhű átiratának elkészítése. Továbbá, mivel nem csupán nyelvészek számára jelentenek fontos forrást ezek a misszilisek, jelen publikációban az átiratok olvasatát és olvasóbarát értelmezését is közlöm. Az átirásban a HEGEDŰS–PAPP (1991) szerinti kiadási elveket követtem. Az olvasat készítése során – bizonyos megszorításokkal – a fonológiai interpretáció mellett döntöttem, mert a céloom egy nem nyelvészek számára is jól befogadható olvasat elkészítése volt. A megszorításokról annyit, hogy a többletfonémák teljes bizonyossággal való megállapítása a hangjelölési rendszer korlátai miatt többnyire nem lehetséges, különös tekintettel például az *e*, *ĕ*, *ē* vagy *é* hangokra. Ezekben a kérdéses esetekben egységesen a mai standard nyelvallapotot vettem alapul. Azokon a szöveghelyeken, ahol alternatív olvasatok lehetségesek, ezeket / jellel elválasztva adtam meg¹. Az értelmezésben hű maradtam az eredeti szövegekhez, addig, ameddig ez a megértést nem akadályozta.

2. A levelezés feldolgozása során elsőként az 1540–1561 közötti időszakból választottam ki százötven missziliszt. Ezek túlnyomó többsége saját kezű, Kanizsai Orsolyának mindössze négy levelét, Nádasdy Tamásnak pedig húsz levelét jegyezte le írődeák. Mivel kiterjedt betűhű forrásközlés korábban nem állt rendelkezésre, a nem saját kezű levelek írnokainak meghatározása eddig nem képezte vizsgálat tárgyát, a kezek elkülönítésére és jellemzésére nem került sor. E forrásközlés egyik kiemelt célja ezért Nádasdy Tamás és Kanizsai Orsolya deákjainak bemutatása a jelzett időszakból.

* A Kulturális és Innovációs Minisztérium EKÖP–25 kódszámú Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

¹ Az alternatív olvasatokkal kapcsolatban köszönöm JUHÁSZ DEZSŐ észrevételeit.

A leveleket lejegyző kezek meghatározása során a paleográfia, helyesírástörténet és a hibatipológia egyaránt segítséget jelentett számomra. Hat deákot különítettem el és láttam el D1, D2, D3, D4, D5 és D6 jelöléssel. Nádasy Tamás egy D1 által írt levél kivételével minden levelét D3-nak diktálta az 1540–1561 közötti időszakban. Kanizsai Orsolya minden diktált levele különböző deáktól származik, egy-egy levelet jegyzett le neki D2, D4, D5 és D6 is.

Jelen forrásközlés tíz levelet tartalmaz: D1, D2, D4, D5 és D6 leveleit; három levelet D3-tól, aki a legtöbb diktált levél írója volt; valamint egy-egy saját kézzel írt levelet Nádasy Tamástól és Kanizsai Orsolyától a diktált és a saját kézzel írt szövegek összevetetősége érdekében. A misszilisek kronologikus sorrendben követik egymást.

1. levél

Csurgó, 1556. szeptember 30.

Nádasy Tamás Kanizsai Orsolyának. A deák (D1) által lejegyzett levél alatt Nádasy saját kezű írása és aláírása található.

- KÁROLYI–SZALAY 1882: 16.

A) Átirat

Spectabilis et Magnifica domina consors nostra charissima | post salutem, ezt irhatom
 hog az vr isten | io voltabol mind feienkenth eghessegben | vaunk, azthys irhatom hog Aly
 Bassa² az | Bwday³, es Kazon Bassa⁴ az Themeswar⁵ | es az Boznay⁶ Pecheth⁷ egwth
 vadnak | varyak Beglerbegethys, my it vaunk | Myes Nezunk Ew reyaok, Ewkis my |
 reiank. vaug ku nezek Ewketh, vaug | ku Neznek inned, az szandekunk hog ha | reiank Jw
 meg vyunk vele, Jol leheth | miert hog az kyral fia⁸ velunk vaon | oua chelekezunk, es ha
 esmerhethyek | hog oll modon Jwne az Torok hog | Nalunknal Ewresb lenne, hath által |
 Mennenk az murakewzbe⁹ e[s]¹⁰ ot vg | lennenk mint eg varba. De ezt chak | Magadnak
 irom, valamit ad az vr | isten Ew fewlsegetwl kell varnunk | De thy mindeh haszatok
 nepewel istent | Jmadiatok hog az vr isten aggon | diadalmat az kerezthyeneknek | Eadem
 valent feliciter ex churgo¹¹ vltima 7bris | 1556.

² Chadim Ali boszniai pasa, kamarániai pasa, 1551–1553 között és 1556–1558 között budai pasa (GÉVAY 1841: 6).

³ Buda, Pest vármegye.

⁴ Kaszim (Kászon) mohácsi, pécsi, székesfehérvári bég, temesvári és boszniai pasa; budai pasa 1548–51 között, illetve 1557–1558 között (GÉVAY 1841: 6).

⁵ Temesvár, Temes megye, Románia (ma Timișoara).

⁶ Bosznia.

⁷ Pécs, Baranya vármegye.

⁸ Habsburg Ferdinánd (1529–1595) osztrák főherceg, I. Ferdinánd császár és Jagelló Anna második fia, 1547-ben csehországi kormányzó, 1564–95-ben Tirol főhercege (GONDA–NIEDERHAUSER 1998: 343).

⁹ Muraköz.

¹⁰ Tintafojtos s.

¹¹ Csurgó, Somogy vármegye.

Megh¹² boczaþd edes fiam hoğ massal | iratam, akarnam ertem mint iart | ferko¹³
az „v̄y”¹⁴ Daikaua, eș az kellese | haza ne warȳ ha ollan hȳtvan vağh

Címzés:

Spectabili et Magnificae dominae Vrsule de Kanisa, Regni | hungariae palatinisse etc.
domine | et contorali nostre charissime

B) Olvasat

Spectabilis et Magnifica domina consors nostra charissima post salutem, ezt írhatom, hogy az Úristen jóvoltából mind fejenként egészségben vagyunk. Azt is írhatom, hogy Ali bassa, az budai, és Kászon bassa, az temesvári és az bosznai Pécssett együtt vadnak, várják beglerbéget is. Mi itt vagyunk, mi es nézünk őrejájok, ők is mirejánk. Vagy künézzek őket, vagy künéznek innéd. Az szándékunk, hogy ha rejánk jú, megvíunk vele. Jóllehet, miért hogy az királ fia velünk vagyon, óva cselekezünk, és ha esmerhetjek, hogy ol módon júne az török, hogy nálunknál öresb/erősb lenne, hát általmennénk az Muraközbe, é[s] ott úgy lennénk, mint egy várba. De ezt csak magadnak írom. Valamit ad az Úristen, őfelségétől kell várnunk, de ti minden hászatok népével Istent imádjátok/imádjatok, hogy az Úristen adjon diadalmat az keresztyéneknek. Eadem valent feliciter ex Csurgó vltima 7bris 1556.

Megbocsásd, édes fiam, hogy mással íratám. Akarnám érte[ne]m, mint járt Ferkó az új dajkával és az keléssel. Haza ne várj, ha ollan hitván vagy.

Címzés:

Spectabili et Magnificae dominae Vrsule de Kanisa, Regni hungariae palatinisse etc. do-
mine et contorali nostre charissime

C) Értelmezés

Spectabilis et Magnifica domina consors nostra charissima post salutem, ezt írhatom, hogy az Úristen jóvoltából mindannyian egészségesek vagyunk. Azt is írhatom, hogy Ali basa, a budai, és Kászon basa, a temesvári és a boszniai Pécssett együtt vannak, várják a beglerbéget is. Mi itt vagyunk, mi is nézünk őrajuk, ők is miránk. Vagy kinézzük őket, vagy kinéznek minket innét. Az a szándékunk, hogy ha ránk jön, megvívunk vele; jóllehet mivel hogy a király fia velünk van, óva cselekszünk, és ha tudomásunkra jut, hogy oly módon jönne a török, hogy nálunk erősebb lenne, hát átmennénk a Muraközbe, és ott úgy lennénk, mint egy várban. De ezt csak neked írom. Bármit is ad az Úristen, ő felségétől kell várnunk; de ti minden házatok népével imádkoztatok, hogy az Úristen adjon diadalmat a keresztyéneknek. Eadem valent feliciter ex churgo vltima 7bris 1556.

Megbocsásd, édes feleségem, hogy mással íratam; akarnám tudni, mint járt Ferkó az új dajkával és a keléssel. Haza ne várj, ha olyan hitványul vagy.

¹² Nádasdy Tamás saját kezű írása.

¹³ Nádasdy Ferenc (1555. október 6. – 1604. január 4.), Kanizsai Orsolya és Nádasdy Tamás fia, Báthory Erzsébet férje, a „fekete bég”. Hadvezér, Vas vármegye főispánja, királyi főlovászmester, dunáninneni főkapitány (NAGY 8: 23).

¹⁴ Interlineáris betoldás.

Címzés:

Spectabili et Magnificae *dominae* Vrsule de Kanisa, Regni *hungariae* palatinisse *domine* et contorali *nostrae charissime*

2. levél

Sárvár, 1557. március 31.

Kanizsai Orsolya Nádasdy Tamásnak. Deák (D2) által lejegyzett levél.

• –

A) Átirat

Tekenthes Nagisagos Es Ennekem Berelmes | vram Eöröke walo zolgalatomnak vtanna | Jòwò En hozzam Zalaÿ Peterne Azzoniom¹⁵, Ennekem | könyörge hogÿ valamy egÿ fÿat Bochattÿa | .k. valamÿ dolgaert, es¹⁶ hogÿ .k. Jrnek | mÿllette hogÿ .k. minden Jo valaszt tenne Nekÿ | Ennekem Nem len Mit Tennem Jrnom kelle .k. | Mellette Az kegelmes vristen Tarcha megÿ .k. | Minden Jowal nagÿ io Egessegbÿen nagÿ sok | Jdeigh datum Ex castro Nostro¹⁷ sarwar¹⁸ vltima | de Marci 1557

Kanÿssaÿ orsolla *etc.*

Címzés:

Spectabili et Magnifico domino Comitti | Thome de Nadasd Palatino | Regni *hungariae* et Locumtenenti | sacre regiae *maiestattis etc.* domino et Marito | Nostro charissimo *etc.*

B) Olvasat

Tekéntetes, nagyságos és énnkem szerelmes uram, örökkévaló szolgálatomnak utána: jövö énhozzám Szalai Péterné asszonyom, énnkem könyörge, hogy valami egy fiát bocsáttya kegyelmed valami dolgáért, és hogy kegyelmed írék mellette, hogy kegyelmed minden jó választ tenne neki. Énnkem nem len mit tennem, írnom kelle kegyelmednek mellette. Az kegyelmes Úristen tartsa meg kegyelmed minden jóval, nagy jó egészségben, nagy sok ideig. Datum Ex castro Nostro Sárvár vltima de Marci 1557

Kanissai Orsolla *etc.*

Címzés:

Spectabili et Magnifico domino Comitti Tome de Nadasd Palatino Regni *hungariae* et Locumtenenti sacre regiae *maiestattis etc.* domino et Marito Nostro charissimo *etc.*

C) Értelmezés

Tekintetes, nagyságos és szeretett uram, örökkévaló szolgálatom ajánlása után: jött énhozzám Szalai Péterné asszonyom, könyörgött nekem, hogy majd valamelyik fiát hadd bocsássa kegyelmednek valami dolgáért, és hogy kegyelmed írjon is, jó választ tegyen neki. Énnkem nem volt mit tennem, írnom is kellett kegyelmednek. A kegyelmes Úristen

¹⁵ Kerecsényi Szalay Péter berzencei birtokos felesége (NAGY 10: 462).

¹⁶ Elötte áthúzza: *Ennek.*

¹⁷ Elötte áthúzza: *M.*

¹⁸ Sárvár, Vas vármegye.

tartsa meg kegyelmedet minden jóval, nagyon jó egészségben, nagyon sok ideig. Dátum:
Ex castro Nostro Sárvár vltima de Marci 1557

Kanizsai Orsolya etc.

Címzés:

Spectabili et Magnifico domino Comitti Tome de Nadasd Palatino Regni hungariae et Locumtenenti sacre regiae maiestatis etc. domino et Marito Nostro charissimo etc.

3. levél

Bécs, 1558. október 10.

Nádasdy Tamás Kanizsai Orsolyának. A deák (D3) által lejegyzett levél alatt Nádasdy saját kezű aláírása található, és a levél szövegén saját kezű javításokat végzett.

• KÁROLYI–SZALAY 1882: 26; VIDA 1988: 209–210.

A) Átirat

Spectabilis et Magnifica domina consors nostra nobis charissima. Salutem. | et nostri commenda[tion]em.¹⁹ Jm külthem három lég fogo | ýwegeth. Kýkben [...] az légeketh ekkeppen kel fogný. | Hoğ eg kewes mezes Vyzeth kel az ýwegek fenekere töltený | ęs azth á wýzeth az ýweghben megh kel locholný²¹, Azonkeppen | az ýweghnek az zăýates kówól „mezes vizez”²² eg kewesse megh | kel keńný. Jğ mynd bele mennek az légek ęs walamellyk | bele megen, azokban čhak eg sem tud kŵ ýoný. hanem | mykron leggel megh rakadyk az ýwegh. kŵ kel wýńný. | ęs más Vyzzel kŵ kel belólók mosný.

Thowabba. Jm kültünk eg lakatoth. ęs eg retezth „feieve egbe”²³ kýtth | magaddal wýsel hoğ mykron törtinik Vton ýarnod, ęs | walamel ýobbagodnal megh zallanod. myndýarasth ra | wethessed az Aýtora, hoğ marhad²⁴ býzwasban lehessen | az hazban. Az Selem felől Valazth warok túled | ęs myhelen megh ýrod. Azontul megh wetettóm. ęs ala | küldöm. Jsten tharčhon megh ýo egesseghben. Datum | Viennę²⁵ 10 octobris 1558

Az te Nadafdýd

Címzés:

Spectabili et Magnificae dominae Vrsulae | de Kanýsa Palatinissae Regni²⁶ Hungariae etc. | Dominae consorti nostrę nobis charissimae etc.

B) Olvasat

Spectabilis et Magnifica domina consors nostra nobis charissima. Salutem. et nostri commenda[tion]em. Ím, küldtem három légyfogó iveget, kikben [...] az legyeket ekképpen kell fognyi: hogy egy kevés mézes vizet kell az ivegek fenekére töltenyi, és azt a vizet

¹⁹ Lyukas a papír.

²⁰ Lyukas a papír.

²¹ *Locsol*: 'lötyögtet' (TESz. **locsol**).

²² Nádasdy saját kezű javítása: interlineáris betoldás, alatta áthúzott *mezel*.

²³ Nádasdy saját kezű javítása: interlineáris betoldás.

²⁴ *Tintafoltos d.* – *Marha*: 'vagyon, kincs, ingóság, áru' (TESz. **marha**).

²⁵ Bécs (Vienna), Ausztria.

²⁶ *Tintafoltos i.*

az ivegben meg kell locsolnyi, azonképpen az ivegnek az száját es kővöl mézes vízzel egy kevésse meg kell kennyi. Így mind belemenek az legyek, és valamellik belemegy, azokban csak egy sem tud küjőnyi. Hanem mikoron léggyl megrakadik az iveg, kü kell vinnyi, és más vízzel kü kell belölök mosnyi.

Továbbá: ím, küldtünk egy lakatot és egy reteszt fejéve egybe, kit magaddal viselj, hogy mikoron törtinik úton járnod és valamely jobbágyodnál megszállanod, mindjárást rávetessed/ az ajtóra, hogy marhád bizvásban lehessen az házban. Az selyem felől választ várok tőled, és mihelen megírod, azontúl megvetettöm/megvetetöm és aláküldöm. Isten tartson meg jó egészségben. *Datum Viennę 10 octobris 1558*

Az te Nádazsdid

Címzés:

Spectabili et Magnificae dominae Vrsulae de Kanisa Palatinissae Regni Hungariae etc.
Dominae consorti nostré nobis charissimae etc.

C) Értelmezés

Spectabilis et Magnifica domina consors nostra nobis charissima. Salutem. et nostri commenda[tion]em. Ím, küldtem három légyfogó üveget, amelyekben [...] a legyeket eképpen kell fogni: egy kevés mézes vizet kell az üvegek fenekére tölteni, azt a vizet az üvegben meg kell lötyögtetni, és az üveg száját is kívül mézes vízzel egy kevésse meg kell kenni. Így mind belemenek a legyek, és amelyik belemegy, azok közül egy sem tud kijönni. Hanem amikor megtelik léggyl az üveg, ki kell vinni, és más vízzel ki kell belöle mosni a legyeket.

Továbbá: ím, küldtünk egy lakatot és egy reteszt a fejével együtt, ezt magaddal viseld. Amikor úton jársz és valamelyik jobbágyodnál megszállsz, rögtön rátetessed az ajtóra, hogy a kincseid biztonságban lehessenek a házban. A selyemről választ várok tőled, és mihelyt megírod, azonnal megvetetem és aláküldöm. Isten tartson meg jó egészségben. *Datum Viennę 10 octobris 1558*

A te Nádasyd

Címzés:

Spectabili et Magnificae dominae Vrsulae de Kanisa Palatinissae Regni Hungariae etc.
Dominae consorti nostré nobis charissimae etc.

4. levél

Bécs, 1558. október 12.

Nádasyd Tamás Kanizsai Orsolyának. A deák (D3) által lejegyzett levél alatt Nádasyd saját kezű aláírása és írása található, valamint saját kezű írás látható a bal margón is, a szövegre merőlegesen.

- KÁROLYI–SZALAY 1882: 28; VIDA 1988: 213–214.

A) Átirat

Spectabilis et Magnifica domina consors nostra nobis charissima atque honoranda Salutem et | nostri commendationem. Szerelmes áthamfia küld fel mindyarásth mind

| az neğ olaz Galamboth uğan azon kosarba akÿbe ala Vÿttek. Merth | Chazarnak²⁷ ŵ fölsegenek walakÿ megh mondottha ŵketh eş ŵ fölsege | kere enghem. hoğ az fÿaiba adnek nekÿ Eñ felelek ŵ fölsegenek | hoğ eñ akarok warnom az fÿaiba ŵ fölsegetól De ŵ fölsege | meghis azonth wÿtatta. Jnkab ÿllÿk azerth annak leñÿ. hoğ | mÿ Varÿunk ŵ tôle az fÿaiba hoğ nem minth ŵ fölsege mÿ | tólónk. Kuld fel azerth ŵketh mindÿarasth az kÿs hÿnthon. | eş azon Jnastol kuld ŵketh, akÿ ÿnneÿd wÿtte ŵketh ala, merth | ÿmmar ŵ ÿol tud welek bañÿ. Az Gerlÿczeketis ŵ fölsegenek | megh emletetthem wala. De azokkal semmÿtth nem gondola. azth | monda, hoğ kóz az. Jsten tharçhon megh ÿo eghesseghben nağ sok | eztendeigh. Datum Vienneğ 12 octobris .1558.

Az²⁸ te Nadaßdÿd etc.

kerlek²⁹ edes fiam³⁰ | ne bankogal | az galanbokonn, ha³¹ ŵ .f. | ne add az fiaiba bizon igaz | olasz orszagbol mast hozatok | az moga azt mutaťa hoğ | nem sokaig keslel itt | .v.f. bizon nağ .k.messeghel | tudakozott ŵ .f. mind te | rulad smind fiunkrul

[Pÿ?]³² foghağa Jsten kegesnek³³ hoğ az bor követ³⁴ | lengel³⁵ kezebe atta, Az szul[e] fü³⁶ gökeret | Mast kel assnÿ

Címzés:

Spectabili et Magnificae dominae Vrsulae Kanÿsaÿ | Palatinissae Regni Hungariae etc. Dominae | consorti nostrę charissimę atque honorandę etc.

B) Olvasat

Spectabilis et Magnifica domina consors nostra nobis charissima atque honoranda Salutem et nostri commendationem. Szerelmes atyámfia, küldd fel mindjárt mind az négy olasz galambot ugyanazon kosárba, akibe alávittek. Mert császárnak üfölségének valaki megmondotta üket, és üfölsége kére engem, hogy az fiaiba adnék neki. Én felelek üfölségének, hogy én akarok várnom az fiaiba üfölségétől. De üfölsége mégis azont vitatta. Inkább illik azért annak lenni, hogy mi várjunk ütöle az fiaiba, hogynemmint üfölsége mi tölönk. Küldd fel azért üket mindjárt az kis hintón, és azon inastól küldd üket, aki innejd vitte üket alá, mert immár ü jól tud velek/vélek bányi. Az gerlicéket is üfölségének

²⁷ I. Habsburg Ferdinánd (1503–1564), V. Károly öccse, 1526-tól magyar és cseh király, 1556-tól német-római császár (GONDA–NIEDERHAUSER 1998: 342).

²⁸ Saját kezű aláírás.

²⁹ Saját kezű szöveg.

³⁰ Az aláírás miatt hely hiányában rövidítve.

³¹ Előtte áthúzott *de*.

³² Nem azonosítható szövegrész. – Az oldal bal margójára, a szövegre merőlegesen betoldott saját kezű szöveg.

³³ Kegyes, Nádasdy Ferenc dajkája (TAKÁTS 1922: 47).

³⁴ *Borkő*: 'a must erjedésekor a hordó stb. aljára vagy falára rakódó szilárd anyag' (TESz. **borkő**). Feloldva a bor savtartalmának növelésére és káposztasavanyításra használható; a népi gyógyászatban a borköves vizet terhes asszonyoknak hűsítő italként vagy enyhe hashajtóként adták (MNL. **borkő**).

³⁵ Lengyel Márton (KÁROLYI–SZALAY 1882: 257).

³⁶ Az *l* után feltehetőleg tintafoltos *e*. – *Sülyfű*: talán a *sülyfű* alakváltozata (vö. SZABÓ T. 2005: 185); a *sülyfű* nevet minden olyan növényre alkalmazták, amely keléseket, duzzanatokat gyógyította (VÖRÖS 2008: 363).

megemléctem vala, de azokkal semmit nem gondola. Azt mondá, hogy köz az. Isten tartson meg jó egészségben nagy sok esztendeig. *Datum Viennę 12 octobris .1558.*

Az te Nádazsdid *etc.*

Kérlek, édes fiam, ne bánkódjál az galambokon, ha úfölsége ne add az fiaiba, bizon igaz Olaszországból mást hozatok. Az módja azt mutatja, hogy nem sokáig késlel itt úfölsége. Bizon nagy kegyelmességgel tudakozott úfölsége mind terúlad, s mind fiunkról.

Bifogadja Isten Kegyesnek, hogy az borkövet lengyel kezébe adta. Az szülefű gyökeret mast kell ásni.

Címzés:

Spectabili et Magnificae dominae Vrsulae Kanýsáý Palatinissae Regni Hungariae etc. Dominae consorti nostrę charíssimę atque honorandę etc.

C) Értelmezés

Spectabilis et Magnifica domina consors nostra nobis charíssima atque honoranda Salutem et nostri commendationem. Szeretett társam, küldd fel máris mind a négy olasz galambot ugyanabban a kosárban, amiben alávittek őket. Mert császár öfelségének valaki beszélt róluk, és öfelsége arra kért engem, hogy adjam őket neki, hogy a fiókáikat megtarthassa. Én azt feleltem öfelségének, hogy várni szeretnék a fiókákra, és majd azokat adnám öfelségének. De öfelsége mégis ragaszkodott a kéréséhez. Inkább illik azért az, hogy mi várjunk a fiókákra őtőle, mint hogy öfelsége várjon rájuk mitőlünk. Küldd fel azért a galambokat máris a kis hintón, és azzal az inassal küldd őket, aki innen vitte őket alá, mert ő már jól tud velük bánni. A gerlicéket is említettem öfelségének, de azok nem érdekelték. Azt mondta, hogy azok hétköznapiak. Isten tartson meg jó egészségben nagyon sok esztendeig. *Datum Viennę 12 octobris .1558.*

A te Nádasyd *etc.*

Kérlek, édes feleségem, ne bánkódj a galambok miatt: ha öfelsége nem ad a fiókákból, bizony, Olaszországból újakat hozatok. Úgy tűnik, hogy nem sokáig időzik itt tovább öfelsége. Bizony, nagy kegyelmességgel tudakozott öfelsége mind terólad, mind a fiunkról.

Isten áldja Kegyest³⁷, hogy a borkövet Lengyel kezébe adta. A szülefű gyökeret most kell ásni.

Címzés:

Spectabili et Magnificae dominae Vrsulae Kanýsáý Palatinissae Regni Hungariae etc. Dominae consorti nostrę charíssimę atque honorandę etc.

5. levél

Sárvár, 1559. január 9.

Kanizsai Orsolya Nádasdy Tamásnak. Saját kezű levél.

- KÁROLYI–SZALAY 1882: 102; VIDA 1988: 168.

³⁷ Olvasati problémák miatt a tagmondat értelmezése bizonytalan.

A) **Átirat**

Tekentes Nağsagos tiztelendõ szerelmes vram az | en szolgalatomnak ayanlana vtann, kivanom az | .k. eghesseget hallanom mi az vr Jstennek | io voltabol mind az .k. kis ferkoıyaval egetem|=be eghessegebe vağvnk az vr³⁸ Jsten engegen .k. ıs³⁹ | io eghesseget hağmasıy lestar vram⁴⁰ mi valaszt | tet az .k. levelere meg ertıy⁴¹ .k. az v .k. levelębõl | en azon końorgõk „k⁴² hogy⁴³ ha immar fel ment | volna⁴⁴ szolna .k. hoğ⁴⁵ sıetne az leannak⁴⁶ marht | ala kvldenıy mert ıghen rovıyđ az vđõ aze | legeńnek⁴⁷ sem „tudom⁴⁸ hıre tennem⁴⁹ adıg az meńegzo⁵⁰ | napot hvshago vasarnap elõt valo vasarnapra | kelene hadvnc mert az szemceıy laszloeıs⁵¹ | hvshago vasarnap leszen ha ot meg nem kezvılh|=etneıs it en hamar meg keszettetnem | tovabba im kvıtem .k. tizen ket tvna⁵² řalad|=ıyat⁵³ három tvna tenta halat eğ⁵⁴ pvton⁵⁵ | brıs⁵⁶ almat eğ tvng⁵⁷ mvskatal⁵⁸ | almat kınek az aľaba eğ keves makarıya⁵⁹ | vağon sos teıyet eğ faszekal tız melesztet⁶⁰ | koıver kapant az hatalmas vr Jsten tarca | meg .k. Datum Az .k. sarvaraba .9. řanvarı | .1559.

Az .k. med orsollaıya

Cımzés:

Tekentes Nağsagos | tiztelendõ nadrispan | vramnak az nağsagos | nadasdıy thamasnak | nekem tiztelendõ | szerelmes vramnak

³⁸ Tintafoltos v.

³⁹ Interlineáris betoldás az oldal szélén hely hiányában.

⁴⁰ Hagymásy Lestár Zala vármegyei birtokos. Lánya Hagymásy Margit, akinek a második férje Bocskai István erdélyi fejedelem volt (SZABÓ 2008: 174).

⁴¹ Tintafoltos j.

⁴² Interlineáris betoldás.

⁴³ Utána áthúzott betoldásjel.

⁴⁴ Tintafoltos v.

⁴⁵ Tintafoltos g.

⁴⁶ Az első *n* felett elmosódott vonás. – Frangepán (Szlúny) Anna, Kanizsai Orsolya udvarló-leánya. Apja Frangepán György; bátyja Frangepán Ferenc törökverõ hadvezér, horvát bán; nagybátyja, Frangepán Kristóf Kanizsai Orsolya mostohaapja volt (SÖPTEI 1996: 7).

⁴⁷ Oláh Császár Miklós. Nagybátyja Oláh Miklós humanista tudós, Mária királyné titkára, zágrábi, egri püspök, esztergomi érsek, kancellár, majd királyi helytartó (SÖPTEI 1996: 7).

⁴⁸ Interlineáris betoldás.

⁴⁹ Áthúzott *tennem* fölé betoldva.

⁵⁰ *Menyegző*: Kanizsai Orsolya a leánynézõre gondolhatott (SÖPTEI 1996: 9).

⁵¹ Szemcsey László Nádasdy Tamás szolgálatában állt (DOMINKOVITS 2017: 4).

⁵² *Tonna*: 'hordó', német eredetű darabmérték (TERBE 2014: 95).

⁵³ *Szaladja*: 'sózott hering' (BENDA 2004: 244).

⁵⁴ Elõtte feltehetőleg áthúzott graféma.

⁵⁵ *Puttony*: 'tartóedény' (TESz. **puttyony**).

⁵⁶ Elõtte áthúzott *birisalmat* vagy *brısalmat*.

⁵⁷ *Tung*: ürmérték vagy 'hordócska' (TERBE 2014: 97).

⁵⁸ Elõtte törölt graféma.

⁵⁹ *Makaria*: körtefajta (VIDA 1988: 342).

⁶⁰ *Melleszt*: a madár mellén levõ tollakat, pilléket kitépi, tágabb értelemben: megkopasztja (SZE-MERKÉNYI 2009: **galamb**).

B) Olvasat

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendő, szerelmes uram, az én szolgálatomnak ajánlása után kívánom az kegyelmed egészségét hallanom. Mi az Úristennek jóvoltából mind az kegyelmed kis Ferkójával egyetembe egészségbe vagyunk. Az Úristen engedjen kegyelmednek is jó egészséget! Hagymásy Lestár uram mi választ tett az kegyelmed levelére, megérti kegyelmed az ű kegyelme leveléből. Én azon könyörgök kegyelmednek, hogy ha immár felment volna, szólna kegyelmed, hogy sietne az leánnak marhát alákülden, mert igen rövid az üdő. Azé[rt] legénynek sem tudom hírré tennem addig. Az menyegző napot húshagyó vasárnap előtt való vasárnapra kellene hadnunk, mert az Szemcsey Lászlóé is húshagyó vasárnap leszen. Ha ott még nem készülhetne is, itt én hamar megkészíttetném. Továbbá: im, küldtem kegyelmednek tizenkét tuna zsaladját, három tuna téntahalat, egy putton brisalmát, egy tung muskatál almát, kinek az aljába egy kevés Makaria vagyon, sós tejet egy faszékkal, tíz mellyesztett kövér kappant. Az hatalmas Úristen tartsa meg kegyelmedet. Datum Az kegyelmed Sárvárába .9. ianvari .1559.

Az kegyelmed Orsollája

Címzés:

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendő nádrispán uramnak, az nagyságos Nádasdy Tamásnak, nekem tisztelendő, szerelmes uramnak

C) Értelmezés

Tekintetes, nagyságos, tisztelendő, szeretett uram, az én szolgálatomnak ajánlása után kívánom kegyelmed egészségét hallani. Mi az Úristennek jóvoltából mind a kegyelmed kis Ferkójával egyetemben egészségesek vagyunk. Az Úristen engedjen kegyelmednek is jó egészséget! Hogy Hagymásy Lestár uram milyen választ tett kegyelmed levelére, megérti kegyelmed az őkegyelme leveléből. Én azért könyörgök kegyelmednek, hogy ha már felment, szóljon kegyelmed, és siessen a leánynak a kincseket alákülden, mert igen rövid az idő. A legénynek sem tudok hírt adni addig. A leánynéző napját a húshagyó vasárnap előtti vasárnapra kellene hagynunk, mert Szemcsey Lászlóé is húshagyó vasárnap lesz. Ha ott még nem rendezhetnék is meg, itt én hamar megrendezném. Továbbá: im, küldtem kegyelmednek tizenkét hordó sózott heringet, három hordó tintahalat, egy edény birsalmát, egy hordócska muskotály almát, aminek az aljában egy kevés Makaria-körte van, sós tejet egy fazékkal, és tíz, mellén megkopasztott kövér kappant. A hatalmas Úristen tartsa meg kegyelmedet. Dátum: kegyelmed Sárvárában, 1559. január 9.

Kegyelmed Orsolyája

Címzés:

Tekintetes, nagyságos, tisztelendő nádrispán uramnak, nagyságos Nádasdy Tamásnak, nekem tisztelendő, szeretett uramnak

6. levél

Pozsony, 1559. január. KÁROLYI–SZALAY (31) közlése szerint 1559. január 2.

Nádasdy Tamás Kanizsai Orsolyának. Saját kezű levél.

- KÁROLYI–SZALAY 1882: 31.

A) **Átirat**

Szerelmes orsikam, Ertem az te leveledből hoǵ | ferko nathas, ęs hurut Jsten ągon eghesseghet | neki, kerlekis hoǵ ird megh mint vaǵon

Az ide fel ıvesedrűl azt hiszem hoǵ nem | leszen gondod,

Az Doktor⁶¹ felől irtam volt azt, hoǵ | csak nem szeghen pal wramma⁶² | len, annira el busetotak vala, | de immar megh tert az menegző | vtan,

Az Daika⁶³ aszon [l]eańa felől reghenn | valasztot [...]⁶⁴m⁶⁴, aztis hyszem⁶⁵ | reghenn ot vaǵon az leańnal | mert nekem lestar wram az[t]⁶⁶ | monta vala, hoǵ megh irta | feleseghenek⁶⁷ hoǵ oda kulǵo,

Az gűlesth tennap kezdetek⁶⁸ el | Valamikor veghezhetek el, | felek raǵta hoǵ veghe lehessen | ez farsangba, ||

Török csaszar⁶⁹ fiaǵ között maǵak | kőz hýrrel, hoǵ valamý igenetlensegh | volna, ha bizon volna haznalna | nekűnk, de az bizoń hoǵ Persiaǵ kiral⁷⁰ | megh verte az Tatart, az is haznal | valamit nekűnk⁷¹, De viszont | ęsmegh ighen art nekűnk, hog az | Törököt⁷² tiz ezer spaniolt vagtak | le Afrikaba, Jsten seghecen | bennvńk, [ę]s⁷³ tarczon .v.sz.f. | mind fe[rkoyal]⁷⁴ egetembe, Datum | Pořont⁷⁵ [...]⁷⁶ January 1559

Az te Nadařdýd

czoda sok dolgokat kývan csaszar | ez gvűlesenn ez orszaghtul⁷⁷ | De ighen őztőver az peczeńe | keves řira⁷⁸ czőpőgheth

Címzés:

Theķentetes, Naǵssaghos, ęs | Thýztelendő Kanýsai Orsollanak | etc. Nekem szerelmes felesse=| ghemnek etc.

⁶¹ A Nádasyak közelében több doktor is előfordult, a levélből nem azonosítható, hogy Nádasy melyik doktorra gondolt.

⁶² A levél alapján nem azonosítható személy.

⁶³ Nádasy Ferencnek több dajkája is volt, a levélből nem azonosítható, hogy Nádasy melyik dajkára gondolt.

⁶⁴ Lyukas a papír.

⁶⁵ Lyukas a papír.

⁶⁶ A papír széle szakadás miatt hiányzik.

⁶⁷ Csáby Katalin, Hagymásy Lestár felesége (SZABÓ 2008: 175).

⁶⁸ Előtte áthúzott *vegh*.

⁶⁹ I. Szulejmán (1494–1566) oszmán szultán (1520–1566) (B. SZABÓ – FARKAS 2020: 22).

⁷⁰ I. Tahmásp (1514–1576) perzsa sah (1524–1576) (B. SZABÓ – FARKAS 2020: 22).

⁷¹ *Neki*, -ből javítva: az *i ű*-vé alakítva, az *-nk* utólag betoldva az első vessző fölé. Az új vessző is a sor alatt található helyhiány miatt.

⁷² Az első *ő* tintafoltos.

⁷³ Lyukas a papír.

⁷⁴ Lyukas a papír.

⁷⁵ Pozsony (ma Bratislava, Szlovákia).

⁷⁶ Lyukas a papír.

⁷⁷ Előtte áthúzott *gu*.

⁷⁸ Előtte áthúzott *szir*.

B) Olvasat

Szerelmes Orsikám, értem az te leveledből, hogy Ferkó náthás és hurut/hurút. Isten adjon egészséget neki, kérlek is, hogy ird meg, mint vagyok.

Az ide feljövésedrül, azt hiszem, hogy nem leszen gondod.

Az doktor felől írtam volt azt, hogy csaknem szegén Pál urammá lén, annyira el búsították vala, de immár megtért az menyegző után.

Az dajka asszon [l]eánya felől régen választot [...]m. Azt is hiszem, régen ott vagon az leánynál, mert nekem Lestár uram az[t] mondta vala, hogy megírta feleségének, hogy oda küldjö.

Az gyűlést tennap kezdték el. Valamikor végezhetjék el, félek rajta, hogy vége lehessen ez farsangba.

Török császár fiai között, mandják közhírrrel, hogy valami igyentlenség volna. Ha bizony volna, használna nekünk, de az bizony, hogy persiai királ megverte az tatárt, az is használ valamit nekünk. De viszont ésmég/esmég igen árt nekünk, hogy az törökök tízezer spanyolt vágtak le Afrikába. Isten segítsen bennünk, [é]s tartson ű szent felsége mind Fe[rkóval] egyetembe, Datum Pozsont [...] Januárj 1559

Az te Nádazsdid

Csoda sok dolgokat kíván császár ez gyűlésen ez országtúl, de igen ösztövér az pecsenye, kevés zsírja csöpöghet.

Címzés:

Tekéntetes, nagyságos és tisztelendő Kanisai Orsollának etc., nekem szerelmes feleségemnek etc.

C) Értelmezés

Szeretett Orsikám, értem a leveledből, hogy Ferkó náthás és köhög. Isten adjon egészséget neki; kérlek is, hogy ird meg, hogyan van.

Az ide feljövéseddél, azt hiszem, hogy nem lesz gondod.

A doktrorról írtam, hogy csaknem olyanná vált, mint szegény Pál uram, annyira elbúsították; de már jobban van a menyegző után.

A dajka asszony leánya felől már rég választ adtam. Azt is hiszem, régóta ott van a leánynál, mert nekem Lestár uram azt mondta, hogy megírta feleségének, hogy oda küldje.

A gyűlést tegnap kezdték el. Nem tudom, mikor fejezik be; remélem, hogy vége lesz a farsang alatt.

A török császár fiai között, azt mondják közhírként, hogy valami egyet nem értés van. Ha igaz lenne, az használna nekünk; de az bizonyos, hogy a perzsiai király megverte a tatárt, az is használ valamit nekünk. De viszont: ismét igen árt nekünk, hogy a törökök tízezer spanyolt vágtak le Afrikában. Isten segítsen bennünket, és tartson meg ő szent felsége mind Ferkóval egyetemben. Dátum: Pozsony, 1559. január.

A te Nádasyd

Csoda sok dolgot kíván császár e gyűlésen ez országtól; de igen sovány a pecsenye, kevés zsírja csöpöghet.

Címzés:

Tekintetes, nagyságos és tisztelendő Kanizsai Orsolyának etc., nekem szeretett feleségemnek etc.

7. levél

Bécs, 1559. május 16.

Nádasdy Tamás Kanizsai Orsolyának. A deák (D3) által lejegyzett levél alatt, valamint a bal margón, a szövegre merőlegesen Nádasdy sajátkezű írása található.

• –

A) Átirat

Thekentetes, Nağságos, Týzthelendő, ęs Szerelmes feleseghem, | Kőzönetemnek Vtanna. Jol ertöm, hoğ čhak ęn | ream hattad, hol kellessek laknod. Ha az Kerbelý | azalo ház, megh kezülheth wala, tahath mýnd | Veled eęetemben, ott akartam laknom. ha kębzed | azerth hoğ megh čhýnalthatod⁷⁹, lęg erte. De | kęrlek az istenertis, hoğ ha az árok megh kezd | býzödný, ęs g[...]z⁸⁰ ęgh kezd leńńý, mýnd az | ğýermekkel eęetembe, mýndýarasth meńnel | onnaýd Vala[ho]wa.⁸¹ Eń nem tudom mýkoron | lęzen ýnneyd [f]w⁸² zabadulassom, ęn mýnd | addęgh sem kez[...]h⁸³ haza mehetnem, mýgh | čhazartol, amaz dologhrol, Kýt⁸⁴ twcz. Valasztom | nem ýw. Te azon kőzbe az pęnzerth mýnden|=fele lęg erte. ęs ha eęeb nem leheth benne. | mýgh az feýer Thwlkotis megh ne kemeld, hoğ megh ne fógathkozwnk pęnznekól. Jsten |Tharčhon megh mýnd Ferenczel eęetembe ýo | eghesseęghben sok eztendeigh. Kólth Bečhbe | 16 Maý .1559.

Jrd⁸⁵ megh mit vugek ferkonak,⁸⁶ | Az Daikanak, kegesnek, ęs | ekesnek⁸⁷, mert vķ forgodnak | ferko kőřul, ird megh nekedis | mit vűgek

Ferkot⁸⁸ sies megh tanetaný, az | v̇ neuet meghierni, mert az kitul, az penzt | kőlczōn fel veszek, azt kiuanák, az en, ęs | az⁸⁹ te, ęs ferko keze irasa, raita legen az levelen

Címzés:

Spectabilj et Magnificae dominae | Vrsulae de Kanýsa, Palatinae | Regni Hungarię et Domine | consorti nostrę charissimę atque honorandę

B) Olvasat

Tekéntetes, Nagyságos, Tisztelendő és szerelmes feleségem, köszönetemnek utána: jól értöm, hogy csak énreám hattad, hol kellessék laknod. Ha az kerbéli aszalóház meg-

⁷⁹ Tintafoltos o.

⁸⁰ Lyukas a papír.

⁸¹ Lyukas a papír.

⁸² Lyukas a papír.

⁸³ Lyukas a papír.

⁸⁴ A K a-ból javítva.

⁸⁵ Saját kezű szöveg.

⁸⁶ Utána áthúzott ę.

⁸⁷ Ékes, Nádasdy Ferenc dajkája (TAKÁTS 1922: 47).

⁸⁸ Saját kezű szöveg a bal margón, a szövegre merőlegesen.

⁸⁹ Előtte áthúzott te,.

készülhet vala, tehát mind veled egyetemben ott akartam laknom. Ha képzéd azért, hogy megcsináltatod, légy érte. De kérek az Istenért is, hogy ha az árok meg kezd bizódnyi, és g[...]z ég kezd lennyi, mind az gyermekkel egyetembe mindjárt menjél onnadj vala[ho] va. Én nem tudom, mikoron lészen innejd [f]űszabadulásom, én mindaddég sem kez[...] hazamehetnem, míg császártól amaz dologról, kit tudsz, választom nem jű. Te azonközbe az pénzért mindenfelé légy érte, és ha egyéb nem lehet benne, míg az fejér tulkot is meg ne kéméld, hogy meg ne fogyatkozzunk pénz nélkül. Isten tartson meg mind Ferenczel egyetembe, jó egészségben, sok esztendeig. Költ Bécsbe 16 Mai .1559.

Írd meg, mit vigyek Ferkónak, az dajkáknak, Kegyesnek és Ékesnek, mert ők forgódnak Ferkó körül. Írd meg, neked is mit vigyek.

Ferkót siess megtanítani az ő nevét megírni, mert az kitűl az pénzt kölcsön felvesszek, azt kívánják, az én, és az te és Ferkó keze írása rajta legyen az levélen.

Címzés:

Spectabilj et Magnificae dominae Vrsulae de Kanÿsa, Palatinae Regni Hungarię et Domineę consorti nostrę charissimę atque honorandę

C) Értelmezés

Tekintetes, nagyságos, tisztelendő és szeretett feleségem, köszönetem után: értem, hogy csak rám hagytad, hol kelljen laknod. Ha a kerti aszalóház elkészül, veled együtt ott akarok lakni. Ha úgy látod azért, hogy megcsináltatod, tégy érte. De kérek, az Istenért is, hogy ha az árok bűzölni kezd, és rossz kezd lenni a levegő, a gyermekkel együtt mindjárt menj onnan máshova. Én nem tudom, mikor lesz innen szabadulásom, mindaddig nem mehetek haza, amíg császártól arról a dologról, amit tudsz, válaszom nem jön. Te eközben a pénzt bárhonnán próbáld előkeríteni, és ha egyebet nem lehet tenni, még a fehér tulkot se kéméld, nehogy megfogyatkozzunk pénzben. Isten tartson meg Ferenczel együtt, jó egészségben, sok esztendeig. Kelt Bécsben, 16 Mai .1559.

Írd meg, mit vigyek Ferkónak és a dajkáknak, Kegyesnek és Ékesnek, mert ők forgódnak Ferkó körül. Írd meg, hogy neked is mit vigyek.

Ferkót siess megtanítani leírni a nevét, mert akiktől a pénzt kölcsön vesszük, azt kívánják, az én, a te és Ferkó keze írása is rajta legyen a levélen.

Címzés:

Spectabilj et Magnificae dominae Vrsulae de Kanÿsa, Palatinae Regni Hungarię et Domineę consorti nostrę charissimę atque honorandę

8. levél

Sárvár, 1559. május 16.

Kanizsai Orsolya Nádasdy Tamásnak. A deák (D4) által lejegyzett levél alatt Kanizsai saját kezű aláírása található. A deák által írt címzés után egy saját kézzel írt sor látható, valamint címzés bal oldalán, a szövegre merőlegesen is.

• –

A) **Átirat**

Tekentes nasagos es nekem zerelmes vram | Bolgalotomnak vtanna kÿvanom az .k. | Jo ekesseket hallanom mÿ istennek jo | voltabol mint az .k. ferkeÿvel jo | ekessekre vagionk az isten kegelmessekiu | bol az zemem annira vagion hog nem | faj⁹⁰ chak hog mek nem eres ha⁹¹ zel | erÿ mek nehezen zenvedem mik | mek varom eg nihan napon ÿt | sarvarot hog jobollon az zemem | mihelt annira esmerem az zememit | nem kesem el megek az .k. paranchologia | zerent Lewkara⁹²

touaba banfÿ lazo⁹³ vram jet vala hozzam | mint azzonommal⁹⁴ egetembe ÿde Sorvara | emlekezek az pez felel az kÿt .k. | kert volt tele en kerdem ha latta | gabriel deakot⁹⁵ monda hog Lenvan⁹⁶ | az varos veken talalta volt hog | ide Je volt kerdette gabriel deak | telÿ hog hova megen felt neki banfi | lazlo vram ezt monta hog jde Sarvara || Je gabriel deak chak ezt monta hog | Jo helre megen .k. mert ha uram | hon nincz azzonom othn vagion | ÿw .k. nekem ÿg zola az pez felel | hog ÿw .k. nem ketes es hog⁹⁷ | en magamat avol kinalom vala hog | ha en telem kilÿp leuelit kivan az | kegelmedetol kÿz voltam volna mek | hanom⁹⁸ ÿw kegelmenek az .k. | paranchologia zerent de azt monda | hog mek hÿtte k. vtan enkemet | .kegelmedet azon keveli hog .k. mek | bocassa hog az eg napot el vetelte | az tonnapi napot chak az volt az | oka hog ez reni⁹⁹ uramnak az kissebÿk | fia mek holt oda kellit menni | mÿrt nag keseresekeit mieltik mint | ÿw maga mint az azzon || az ki vesarnap je az masikon .k. kÿnchet¹⁰⁰ | bolondosba¹⁰¹ az kegelmit embere | kezebe agia az ezer forentot eg ezert | az az zent jvan havanak neget napian | agia neki lazlo vram az pezt bolondosba | valakit .k. erte kÿwlt azt mongia hog | aba .k. semmi fogiatkozasa ne[m]¹⁰² lezen | az hatalmas vristen tarcha mek [.]k.¹⁰³ | minden jowal ez leuel kÿwlt az .k. | Saruaraba 16 maj 1559 Az¹⁰⁴ .k.med | orsollaÿa etc.

⁹⁰ Sor elejére betoldva.

⁹¹ A *h* talán *a*-ból javítva.

⁹² Léka, Burgenland tartomány, Ausztria (ma Lockenhaus).

⁹³ Bánffy László (–1583) főajtónálló, főlovászmester, zalai főispán (1569–1579) (MONOK 2005: 62).

⁹⁴ Somi Borbála, Bánffy László felesége (MONOK 2005: 63).

⁹⁵ Szentgyörgyi Gábor (1520–30 k.–1593 után), Nádasdy Tamás titkára. 1554-ben került Nádasdy szolgálatába, ahol a nádor titkáraként a családi udvartartás egyik vezető figurájává vált. Nádasdy életrajzának és sírfeliratának írója (GULYÁS 2018: 63).

⁹⁶ A deák feltehetően az egy sorral fentebb található *latta* szót kezdte el írni. Az *a-t e-re* javította, a *t-t* félbehagyta, az *n* interlineáris betoldás. – Alsólendva, Pomurska régió, Szlovénia (ma Lendava).

⁹⁷ Utána feltehetőleg *enmag* áthúzva.

⁹⁸ Az *a* után félbehagyott betű.

⁹⁹ A levél alapján nem azonosítható személy.

¹⁰⁰ A szó vége a papír szélén rosszul látható, az olvasata bizonytalan.

¹⁰¹ Bolondóc vára, Trencsényi kerület, Szlovákia (ma Beckov). A vár Bolondos néven is ismert (KOVÁCS 2017: 43). Házasság által került Alsólindvai Bánffy Pálhoz (NAGY 1: 158), majd öröklés útján leszármazottja, Bánffy László birtokába.

¹⁰² Egy papírdarab takarja.

¹⁰³ A *k* előtti pontot papírdarab takarja.

¹⁰⁴ Saját kezű aláírás.

Címzés:

Tekentetes nagsagos | tiztelende¹⁰⁵ nader | espan vramnak | nagsagos¹⁰⁶ nadasdi | tamasnak nekim | zerelmes vramnak | orsika¹⁰⁷ levele
Banffy¹⁰⁸ lazlo | vramrul

B) Olvasat

Tekentetes, nasságos és nekem szerelmes uram, szolgálotomnak utána kívánom az kegyelmed jó ekéssékét hallanom. Mi Istennek jóvoltából mint az kegyelmed Ferkóével jó ekéssékbe vagyunk. Az Isten kegyelmességéből az szemem annyira vagyunk, hogy nem fáj, csak hogy mék nem erés, ha szél éri, mék nehezen szenvedem. Mík mekvárom egy nihan napon itt Sárvárrott, hogy jobollon az szemem. Mihelt annyira esmerem az szemem, nem késem, elmegyek az kegyelmed parancsolaggya szerint Lókára.

Továbbá: Bánfi László uram jett vala hozzám, mint asszonommal egyetembe, ide Sárvárra. Emlékezek az péz felél, az kit kegyelmed kért volt téle. Én kérdem, ha látta Gábrriel deákot. Mondá, hogy L[?ök]ján az város vékén találta volt, hogy ide jé volt. Kérdette Gábrriel deák téli, hogy hova megyen. Fel[el]t neki Bánfi László uram, ezt mondta, hogy ide Sárvárra jé. Gábrriel deák csak ezt mondta, hogy jó helre megyen kegyelmed, mert ha uram hon nincs, asszonom otthon vagyunk. Őkegyelme nekem így szóla az péz felél, hogy őkegyelme nem kétes, és hogy én magamat avvol kínálok vala, hogy ha én télem kilip, levelit kíván az kegyelmedtől. Kisz voltam volna mekhannom őkegyelmének az kegyelmed parancsolaggya szerint, de azt mondá, hogy mekhítte kegyelmed után enketem. Kegyelmedet azon kéreli, hogy kegyelmed mekbocsássa, hogy az egy napot elvétette, az tennapi napot. Csak az volt az oka, hogy ez Rényi uramnak az kisebbik fia mekholt, oda kellitt menni, mírt nagy keserésekit mieltik, mint ő maga, mint az asszon. Az ki vasárnap jé az másikon, kegyelmed kincset Bolondosba az kegyelmit embere kezébe adja, az ezer foréntot. Egy ezert azaz Szent Iván havának negyet napján adja neki László uram. Az pézt Bolondosba valakit kegyelmed érte költ, azt mondja, hogy abba kegyelmednek semmi fogyatkozása ne[m] leszen. Az hatalmas Úristen tartsa mek kegyelmed minden jóval. Ez levél költ az kegyelmed Sárvárába 16 maj 1559

Az kegyelmed Orsollája *etc.*

Címzés:

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendé náderespán uramnak, et? nagyságos Nádasdi Tamásnak, nekim szerelmes uramnak. Orsika levele Bánfi László uramról

C) Értelmezés

Tekintetes, nagyságos és szeretett uram, szolgálatom után kívánom a kegyelmed jó egészségét hallanom. Mi Istennek jóvoltából mind a kegyelmed Ferkójával jó egészségben vagyunk. Isten kegyelmességéből a szemem úgy van, hogy nem fáj, csak még nem erős, ha szél éri, még nehezen viselem. Még várok néhány napot itt Sárvárban, hogy javuljon a szemem. Mihelyt elég jónak érzem hozzá a szememet, nem késlekedek, elmegyek a kegyelmed kérése szerint Lékára.

¹⁰⁵ A z javított vagy szárában megerősített betű.

¹⁰⁶ Előtte félbehagyott z.

¹⁰⁷ Az *orsika levele* saját kezű.

¹⁰⁸ Saját kezű, a címzés bal oldalán, a szövegre merőlegesen írva.

Továbbá: Bánfi László uram jött hozzám, asszonyommal együtt, ide Sárvárra. Emlékeztetett a pénzre, amit kegyelmed kért tőle. Megkérdeztem, hogy látta-e Gábrriel deákat. Mondta, hogy Lékán [?] a város végén találta idefelé jövet. Kérdezte Gábrriel deák tőle, hogy hova megy. Felelt neki Bánfi László uram, hogy ide Sárvárra jön. Gábrriel deák erre csak azt mondta, hogy „jó helyre megy kegyelmed, mert ha uram otthon nincs is, asszonyom otthon van”. Őkegyelme nekem úgy szólt a pénzről, hogy nem kételkedik benne, hogy megkapja, és én magam felajánlottam, hogy ha tőlem elmegy, levelet kap kegyelmedtől. Kész lettem volna meghagyni ezt őkegyelmének a kegyelmed kívánsága szerint, de azt mondta, hogy megbízik kegyelmed után bennem is. Kegyelmedet arra kéri, hogy kegyelmed bocsássa meg, hogy egy napot elvesztegetett, a tegnapi napot. Csak az volt az oka, hogy Rényi uram kisebbik fia meghalt, oda kellett mennie, mert nagyon keseregtek, mind ő maga, mind az asszony. Aki vasárnap jön a másikon (kocsin?), kegyelmed kincseit a Bolondosban (Bolondócon) a kegyelmed embere kezébe adja, az ezer forintot. Egy ezret Szent Iván havának negyedik napján ad neki László uram. Ami pénzt a Bolondosba (Bolondócba) valakinek kegyelmed küld, azt mondja, hogy abban kegyelmednek semmi kára nem lesz. A hatalmas Úristen tartsa meg kegyelmedet minden jóval. E levél kelt kegyelmed Sárvárában, 16 maj 1559

Kegyelmed Orsolyája *etc.*

Címzés:

Tekintetes, nagyságos, tisztelendő nádorispán uramnak, nagyságos Nádasdi Tamásnak, szeretett uramnak. Orsika levele Bánfi László uramról

9. levél

Sárvár, 1559. június 4.

Kanizsai Orsolya Nádasdy Tamásnak. Deák (D5) által lejegyzett levél.

• KÁROLYI–SZALAY 1882: 105; VIDA 1988: 232–233.

A) Átirat

Örökke walo szolgálatomnak uthanna Az en szömeým | allapattýa dolgarol FerencZ uram¹⁰⁹ en hagýasombul | beuöbben ýr Jstennek akarattýabol vgýan yol walek¹¹⁰ | megh es kezdöttek wala tÿßtulny, hanem az keth nap | kezde esmet mynd az kettönek az heýa wörössödnÿ | snağ wýszketegh wağon raÿtok, kequalthkeppen az szömeýmnek | az belsö szegletýbe, kýk embernek az orra felerol | wannak, ameñere lehet walasztýgh tartosztatom magha=|=moth az szemeým törlessetül, de neha kýwaltkeppen | beszéd közöth magham felettébe nem myndenkor ohatom | megh maghamat tüle, sfelök hoğ ha sokath tarth. hoğ | az szemeým heýay kýes ne fordullanak myatta, kýtül | Jsten oltalmazzon, [...]e¹¹¹ hallottam, slattam es affele törtetenöketh. De eczör lattam en nemýnemew ýreth, | kýnek szüene szýnten ollán minth az ruha porae, azzal | az ýrrel chak az weghe^{t112} kentek az embernek szömeýnek | megh, smondhatatlan ighen hasznalth az wýszketögh el | wetelrül. De nem

¹⁰⁹ Sennyey (Zsennyey) Ferenc kapuvári prefektus, majd kapuvári, sárvári és lékai prefektus (SZATLÓCZKI 2016: 135–136).

¹¹⁰ A k g-ből javítva.

¹¹¹ Nem azonosítható szövegrész.

¹¹² A g feltehetően javított betű.

tudom micsoda newe. Azęrth keg.deth | kęřőm, męnth Berelmes wramath, hoę the keg.ed | tudakolnęk erről ez ęrről, ęs waę azth waę walamę | egeb orwossaghot kőlęęőn. kę az węzketęęőth el | wegęe rolam, merth ighen gonoszul wagok męatta. | Jsten tarcha megk keg.deth minden ęowawal. kőlth | Saarwarath 4 Junę 1559.

Keęed | szolgálőya

Belől¹¹³ az szemeęmnek semmę | nawalájok nęnch, hanem | chak az szemőm heęaęn | waęon az wőrőssęęh, ęs | az węszketęęh.

Az¹¹⁴ kęed Orsjkaja

Címzės:

*Exemplum litterarum Dominae | Palatinissae ad Dominum | maritum suum datarum [ronc?]*¹¹⁵ *oculorum | Dolentium*

B) Olvasat

Őrökkęvaló szolęálatomnak utána. Az én szőeim állapotja dolęáról Ferenc uram én hagyásomből bęvőbben ír. Istennek akaratjából ugyan jól valék, meg ęs/es kezdőttek vala tisztulni. Hanem az két nap kezdę esmęt mind az kettőnek az hęja wőrősdni, s nagy viszketę vagy on rajtok, kevaltkęppen az szőeimnek az belső szęletibe, kik embernek az orra felęről vannak. Amennyęre lehet, wálasztig tartóztatom magamot az szeim tőrlésętől, de néha, kivaltkęppen beszęd kőzőt, magam feledtębe nem mindenkor óhatom meg magamat tőle. S félők, hogy ha sokat tart, hogy az szeim hęjai ki ęs/es ne fordullanak miatta, kitől Isten oltalmazzon. [...]e hallottam s láttam ęs/es affęle törtęnetőket. De egyszőr láttam én nęminemő íret, kinek szőne szintén ollan, mint az ruha poráę. Azzal az írrel csak az węgęt kenték az embernek szőimeinek meg, s mondhatatlan igen használt az viszketőę elwételről. De nem tudom, micsoda neve. Azęrt keęyelmedet kęřőm, mint szerelmes uramat, hogy te keęyelmed tudakolnęk erről ez íről, ęs vagy azt, vagy valami egęb orwosságot kőldjön, ki az viszketęęőt elveęye rőlam, mert igen gonoszul vagyok miatta. Isten tartsa meg keęyelmedet minden jowával. Kőlt Sárwárat, 4 Juni 1559.

Keęyelmed szolgálőja

Belől az szeimnek semmi nyawalájok nincs, hanem csak az szemőm hęjain vagy on az wőrőssęę ęs az viszketęę.

Az keęyelmed Orsikája

Címzės:

Exemplum litterarum Dominae | Palatinissae ad Dominum | maritum suum datarum [ronc?] *oculorum | Dolentium*

C) Értelmezės

Őrökkęvaló szolęálatom ajánlása után. A szeim állapotáról Ferenc uram a kęresemre bővebben ír. Istennek hála jól vagyok, tisztulni kezdtek a szeim. Hanem két napja ismét wőrősdni kezdett mindkęt szemhęam, ęs nagyon viszket, főleg a szemem belső szęletében, ami az ember orra felől van. Amennyęre lehet, wisszatartom magam

¹¹³ A papír alján bal oldalon írt szőveg.

¹¹⁴ A papír alján jobb oldalon írt szőveg.

¹¹⁵ Nem azonosítható szőveęrész. – A wéltől eltęro íraskępő két sor.

a szemeim törlésétől, de néha, főleg beszéd közben magamról elfeldkezeve nem mindig tudom megállni. És félek, hogy ha ez sokáig tart, a szemhéjaim ki fognak fordulni miatta, amitől Isten oltalmazzon. Hallottam és láttam is ilyen történéseket. De egyszer láttam egyfajta gyógyírt, aminek a színe olyan, mint a ruha poráé. Ezzel a gyógyírral csak a végét kenték be az ember szemének, és kimondhatatlanul sokat használt a viszketés elmulasztására. De nem tudom, mi a neve. Azért kegyelmedet kérem, mint szeretett uramat, hogy kegyelmed tudakozzon e felől a gyógyír felől, és vagy ezt, vagy valami egyéb orvosságot küldjön, ami a viszkétést elmulasztja, mert igen rosszul vagyok miatta. Isten tartsa meg kegyelmedet minden javával. Kelt: Sárvárban, 4 Juni 1559.

Kegyelmed szolgálója

Belül a szemeimnek semmi baja nincs, hanem csak a szemhéjaim vörösek és viszketnek.

Kegyelmed Orsikája

Címzés:

Exemplum litterarum Dominae | Palatinissae ad Dominum | maritum suum datarum [ronc?] oculorum | Dolentium

10. levél

Léka, 1560. július 24.

Kanizsai Orsolya Nádasdy Tamásnak. Deák (D6) által lejegyzett levél.

• KÁROLYI–SZALAY 1882: 107–108.

A) Átirat

Az oruosságokath el felettem Volth láttá isten | de Jm wtanna küldöttem Kegyelmednek:

Towabba az ferencz Ruhájarul Valo | Barsonrulis el feletköztem Volth Emlékezný | kegyelmed El ne felegge Bator Valami | fekete barsonth Vegyen kegyelmed egy | dolmankanak Valoth: Az Aranyasrul se | feletkeszek kegyelmed Towabba bator Valamý | Arañfonalatis kulgyön kegyelmed es Pillagotis¹¹⁶ | Jonastis¹¹⁷ el ne felegge kegyelmed Ala kuldenj | Az Vristen Viselle Kegyelmedet Nagý Jo | Szerenczaval Jo Eghesseggel Datum Et Lewka | 24 Julý 1560.

Kanýsaý orsolýa.

Címzés:

Tekentetes es Nagýsagos. Vramnak. | Nadasdi Thamasnak.¹¹⁸ Magar orszagnak | Nador-ispañának Adassék ez lewel | Az en Szerelmes Vramnak Tulajdon | kezebe hamarsaggal

B) Olvasat

Az orvosságokat elfeledtem volt, látja Isten, de ím, utánaküldöttem kegyelmednek.

Továbbá: az Ferenc ruhájárul való bársonrúl is elfeledköztem volt emlékezni, kegyelmed el ne feledje. Bátor valami fekete bársont vegyen kegyelmed, egy dolmánkának valót. Az aranyasrul se feletkesszék kegyelmed. Továbbá: bátor valami aranyfonalat is

¹¹⁶ *Pillangó*: 'ruhadiszül alkalmazott fém vagy gyöngyházpikkely, flitter' (TESz. **pillangó**).

¹¹⁷ A levél alapján nem azonosítható személy.

¹¹⁸ Néhány soron át a tinta elmaszatolódott.

küldjön kegyelmed, és pillagót is. Jónást is el ne feledje kegyelmed aláküldeni. Az Úristen viselle kegyelmedet nagy jó szerencsával, jó egészséggel. *Datum Et Lőka*, 24 Juli 1560.
Kanizai Orsolya

Címzés:

Tekéntetes és nagyságos uramnak, Nádasdi Tamásnak, Magyarországnak nádorispánjának. Adassék ez levél az én szerelmes uramnak tulajdon kezébe hamarsággal

C) Értelmezés

Az orvosságokról elfeledkeztem, látja Isten, de ím, utánaküldtem őket kegyelmednek.

Továbbá: a Ferenc ruhájának való bársonyról is elfeledkeztem, kegyelmed el ne feledkezzen róla. Legalább valami fekete bársonyt vegyen kegyelmed, egy dolmánykának valót. Az aranyozotról se feledkezzen meg kegyelmed. Továbbá: legalább valami aranyfonalat is küldjön kegyelmed, és fényes ruhadísz is. Jónást se felejtse el kegyelmed aláküldeni. Az Úristen adjon kegyelmednek nagyon jó szerencsét, jó egészséget. *Datum Et Léka*, 24 Juli 1560.

Kanizsai Orsolya

Címzés:

Tekintetes és nagyságos uramnak, Nádasdy Tamásnak, Magyarország nádorispánjának. Adják ezt a levelet az én szeretett uramnak saját kezébe mihamarabb

Kulcsszók: középmagyar kor, forrásközlés, misszilisek, Nádasdy Tamás, Kanizsai Orsolya.

Hivatkozott irodalom

- BENDA BORBÁLA 2004. *Étkezési szokások a 17. században*. Doktori disszertáció. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest.
- DOMINKOVITS PÉTER 2017. *A petőházi Zeke család levéltára (1283-1803)*. MNL GyMSM Soproni Levéltára, Sopron.
- ERDŐDY EDIT szerk. 1978. *Szeretők és házastársak*. Magvető, Budapest.
- GÉVAY ANTAL szerk. 1841. *A' budai pasák*. Bécs.
- GONDA IMRE – NIEDERHAUSER ÉMIL 1998. *A Habsurgok. Egy európai jelenség*. Pannonica Kiadó, Budapest.
- HARGITTAY EMIL szerk. 1981. *Régi magyar levelestár I-II*. Magvető Könyvkiadó, Budapest.
- HEGEDŰS ATTILA – PAPP LAJOS szerk. 1991. *Középkori leveleink 1541-ig*. Tankönyvkiadó, Budapest.
- KÁROLYI ÁRPÁD – SZALAY JÓZSEF szerk., 1882. *Nádasdy Tamás nádor családi levelezése*. A M. T. Akadémia Könyvkiadó-hivatala, Budapest.
- KOVÁCS HELGA 2017. Az ispáni várak neveinek névtani vizsgálata. *Helynévtörténeti Tanulmányok* 13: 7–60.
- MÁLYUSZ ELEMÉR 1923. Az Országos Levéltár Nádasdy-levéltárának magyar levelei. II. közlemény. *Levéltári Közlemények* 1: 287–309.
- MNL. = ORTUTAY GYULA szerk. 1977. *Magyar néprajzi lexikon*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- MONOK ISTVÁN 2005. A Bánffy-család alsólindvai udvara és könyves műveltsége. In: MONOK ISTVÁN szerk., *Kék vér, fekete tinta*. OSZK, Budapest. 61–68.

- NAGY = NAGY IVÁN 1857–1868. *Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal* 1–12. Pest.
- SÓPTEI ISTVÁN 1996. Főúri esküvő Nádasdy Tamás udvarában. *Savaria. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője* 23/1: 7–23.
- SURÁNYI ANNA 2024. Misszilisek Nádasdy Tamás és Kanizsai Orsolya levelezéséből. *Magyar Nyelv* 120: 114–127. <https://doi.org/10.18349/MagyarNyelv.2024.1.114>
- SZABÓ ANDRÁS 2008. Az ismeretlen kismarjai Bocskai család. *Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Philosophica* 13: 167–185.
- B. SZABÓ JÁNOS – FARKAS GÁBOR FARKAS szerk. 2020. *Örök Mohács: szövegek és értelmezések*. Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Budapest.
- SZABÓ T. ATTILA 2005. 16. századi magyar növénynevek és növényismeret Váradi Lencsés György (1530–1593) Egész orvosságról való könyv, azaz *Ars Medica* című munkája tükrében. In: RÉVAY VALÉRIA szerk., *Nyelvészeti Tanulmányok: Simonyi-emlékülés, 2003*. Iskolakultúra, Pécs. 142–202.
- SZATLÓCZKI GÁBOR 2016. *Vár a várban. A várak népe és a mezei hadak. I. A várak népe*. Missiles, Szeged.
- SZEMERKÉNYI ÁGNES 2009. *Szólások és közmondások*. Osiris Kiadó, Budapest.
- GULYÁS BORBÁLA 2018. Szentgyörgyi Gábor Nádasdy Tamás életrajza és sírfelirata Istvánffy Miklós másolatil könyvében, valamint a nádor és felesége lékai síremlékén. In: FÁBIÁN LAURA szerk., *A könyv és olvasója: A 14–16. századi könyvkultúra interdiszciplináris megvilágításban*. MTA-ELTE HECE, Budapest. 59–74.
- TAKÁTS SÁNDOR 1922. *Régi idők, régi emberek*. Atheneum Kiadó, Budapest.
- TERBE ERIKA 2010. *Batthyány Ferencné Svetkovics Katalin levelei 1538–1575*. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest.
- TERBE ERIKA 2017. Hangjelölési kérdések Nádasdy Tamás és Kanizsai Orsolya levelezésében. In: BENŐ ATTILA – GÚTI ERIKA – JUHÁSZ DEZSŐ – SZOTÁK SZILVIA – TERBE ERIKA – TRÓCSÁNYI ANDRÁS szerk., *Tudományköziség és magyarságtudomány a nyelvi dimenziók tükrében. A VIII. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus (Pécs, 2016) három szimpóziumának előadásai*. Termini Egyesület, Budapest. 85–95.
- TESZ. = BENKŐ LORÁND főszerk. 1967–1984. *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára* 1–4. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- VIDA TIVADAR szerk., 1988. „*Szerelmes Orsikám...*” *A Nádasdyak és Szegedi Kőrös Gáspár levelezése*. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest.
- VÖRÖS ÉVA 2008. *A magyar gyógynövények neveinek történeti-etimológiai szótára*. Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára, Debrecen.

Dictated letters of Tamás Nádasdy and Orsolya Kanizsai

The missives of Tamás Nádasdy and Orsolya Kanizsai are key sources for Middle Hungarian epistolary corpora, yet their phonological, orthographic, and dialectal features have been insufficiently explored. The main reason for this is the lack of a faithful transcription that would allow detailed linguistic analysis of spelling and sound representation. The identification of scribes in their non-autograph letters had not been the subject of investigation, neither the separation nor the characterization of individual hands had been carried out. One of the aims of this publication is therefore to present the scribes of Tamás Nádasdy and Orsolya Kanizsai from 1540–1561. I provide a faithful transcription, reading and interpretation of ten of their letters, including those written by six scribes, thus enabling comparison between dictated and autographed texts.

Keywords: Middle Hungarian period, source research, missives, Tamás Nádasy, Orsolya Kanizsai.

SURÁNYI ANNA
ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

LEVÉLSZEKRÉNY

Hévízi helyesíró győzött Gyulán

2026. február 26–27-én rendezték meg Gyulán az Implom József Középiskolai Helyesírási Verseny Kárpát-medencei döntőjét. A közel negyvenéves vetélkedést köszöntötte Nacsa Lőrinc nemzetpolitikáért felelős államtitkár (videófelvételtől) és dr. Görgényi Ernő polgármester. A szakmai programban előadást tartott dr. Benő Attila tanszékvezető professzor (BBTE), dr. habil. Schirm Anita egyetemi docens (SZTE), dr. habil. Mínya Károly intézetigazgató főiskolai tanár (NYE) és Kiss László író, tanár (Gyula). Idén „A magyar helyesírásért” Implom József-díjat a kutatók/oktatók közül dr. Schirm Anita és dr. Mínya Károly vehette át. A döntőn vált ismertté, hogy az idei felvételi eljárásban a kolozsvári egyetemen is, a szegedi bölcsészkaron is többletpontokra számíthatnak az Implom-verseny első hat helyén végzett diákok.

A Kárpát-medencéből érkezett 114 versenyző közül a legjobb gimnazistának Imre Levente (Bibó István Gimnázium, Hévíz, tanára Krizbai Csilla); a legjobb szakgimnazistának Jánostik Liliána (Bethlen István Közgazdasági Technikum, Veszprém, tanára Somfai Katalin); a legjobb szakközépiskolásnak Kovács Linda (Kovács Margit Szakközépiskola, Győr, tanára Vincze Gabriella); a legjobb határainkon túlinak Dávid Dóra bizonyult (Pozsony, Magyar Tannyelvű Gimnázium, tanára Kulcsár Mónika). A legmagasabb pontszámmal Imre Levente és tanára vehetett át Implom-díjat.

Az Erkel Ferenc Gimnáziumban lebonyolított versenyen magas színvonalú vetélkedés zajlott, hiszen 51 diák megszerezte az összes pont 80%-át. A tollbamondásban helyet kapott Blaha Lujza temetésének, a frankhamisításnak, a mohácsi csatának, az amerikai függetlenségi nyilatkozatnak és Szent Ferenc halálának évfordulója. A teszt a j/ly-os, földrajzi neves, egybe/különíráson, ábécébe sorolásos, jövevényszós írásmódot tűzte feladatul többek között.

A döntő megrendezését támogatta az Oktatási Államtitkárság, a Miniszterelnökség, a Bethlen Gábor Alapkezelő, a Nemzeti Tehetség Program, az Anyanyelvápolók Szövetsége, a Szegedi Tudományegyetem, a Gyulai Tankerületi Központ.

Az esemény lebonyolításában Zádori Ida gimnáziumi főigazgató és munkatársai kiváló munkát végeztek, a zsűriben dr. Takács Edit titkár (Budapest), dr. Vörös Ferenc főiskolai tanár (Savaria Tudásközpont) és dr. Sinkovics Balázs egyetemi adjunktus (SZTE) munkáját dr. Nagy János emeritus professzor (SZTE) irányította.

Dr. Nagy János, professor emeritus, a zsűri elnöke